

ХИМИКОТЕХНОЛОГИЧЕН И МЕТАЛУРГИЧЕН УНИВЕРСИТЕТ
ФАКУЛТЕТ ПО ХИМИЧНО И СИСТЕМНО ИНЖЕНЕРСТВО
КАТЕДРА „ИКОНОМИКА И СТОПАНСКО УПРАВЛЕНИЕ”

С Т А Н О В И Щ Е

от доц. д-р Кристиян Стоянов Хаджиев, ръководител на департамент „Администрация и управление“, Нов Български Университет - София, професионално направление 3.7. Администрация и управление, научна специалност „Социално управление“

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен **„доктор“** по научна специалност „Икономика и управление“, професионално направление 3.8. Икономика в ХТМУ.

Автор на дисертационния труд: Веселин Симов Никифоров

Тема на дисертационния труд: Проблеми на аутсорсинга в ИТ сектора

Основание за представяне на становището: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд, съгласно Заповед Р-ОХ-472/31.11.2020 г. на Ректора на ХТМУ проф. д-р инж. С. Терзиева-Желязкова за определяне на научно жури.

Становището е изготвено съобразно Закона за развитие на академичния състав на Република България, Правилника за прилагането на този закон и Наредбата за развитието на академичния състав на ХТМУ.

1. Информация за дисертанта

Дисертантът Веселин Симов Никифоров се е обучавал по докторска програма към катедра „Икономика и стопанско управление“ на ХТМУ по научна специалност „Икономика и управление“ в професионално направление 3.8. Икономика, съгласно заповед на зам.ректора „Научни дейности“ на ХТМУ-Р-ФХ №107/29.03.2016 г. Обучението е осъществено в задочна форма през периода 01.04.2016 г. – 01.04.2020 г. Докторантът е

отчислен с право на защита, съгласно заповед на ректора на ХТМУ Р-ФХ-№278/06.11.2020 г.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Дисертационният труд е с общ обем 211 стандартни страници. Структуриран е в увод, три глави, обобщение и заключение. Уводът и заключението съответстват на съдържанието на дисертационния труд. Представени са и справка за приносите, библиография, публикации по научния труд, таблици, фигури и приложения. Основният текст съдържа 24 фигури, 16 таблици и препратки към 4 приложения.

Темата на дисертационния труд е значима от научна и практическа гледна точка и подчертано актуална. Актуалността на темата се определя от бързото развитие на икономиката, техническия прогрес и повишаването на обема на получаваната информация, които поставят съвременните организации в нови условия. В силно конкурентната среда и постоянно усложняващите се бизнес процеси, всички бизнес организации се стремят, от една страна да развият и подобряват представянето на своята дейност, повишават ефективността и ефикасността, процеси, стоки и услуги, а от друга страна, да оптимизират своите разходи. Възниква обективната необходимост от използването на различни стратегии за постигане на висока организационна ефективност. Това прави актуално прилагането на аутсорсинг концепцията („outside resource using”/ „използване на външни ресурси”) в бизнес управлението.

Авторът си е поставил ясна, конкретна и изпълнима цел. Правилно е формулирал основния научен проблем, като е определил точно неговите граници. Ясно и конкретно са посочени изследователските задачи, обекта, предмета и основната теза на изследването. Разработена е методика, която е напълно достатъчна за постигане на целите на изследването. Уточнени са понятията и термините, които са използвани в дисертационния труд.

Списъкът с цитираната литература съдържа 197 източника, от които 47 са на български език и 150 на английски език. Използваната литература е максимално близка до темата на дисертационния труд и дава достатъчно пълна картина за състоянието на изследвания проблем. Литературните източници са подредени и номерирани съгласно изискванията на възприетите стандарти.

Докторантът е проучил значителен обем литературни източници по темата, цитирал ги е коректно и е направил собствена интерпретация на изложените в тях тези. Дисертационният труд показва, че докторантът познава отлично литературата по темата, която е разработил. Той е извел нерешените проблеми, систематизирал ги е и е направил критичен анализ.

Текстът е сполучливо визуализиран с много таблици и фигури, които съществено допринасят за неговото разбиране. Резултатите от научното изследване са изложени ясно, логично и разбираемо. Разработената Методика за оптимално провеждане на процеса на аутсорсинг на информационни технологии в българските организации е успешно апробирана в практически условия.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

Получените научни и научно-приложни резултати могат да се разгледат за всяка една от главите на дисертацията поотделно.

В глава първа “Аутсорсингът като икономическа категория. Същност, история и еволюция, приложение“ авторът е изяснил същността на аутсорсинг концепцията, като са проучени и анализирани *теоретичните основи на понятието „аутсорсинг“*, неговото зараждане и еволюция, видовете аутсорсинг и елементите, които го изграждат, правните аспекти при неговото прилагане, както и алгоритъма на процеса (стъпките), по които следва да се осъществи, в т.ч. основните предимства, проблеми и рискове, които се асоциират с него. Детайлно са изследвани основните закономерности, особености и тенденции в развитието на аутсорсинг индустрията в България. Представени са предизвикателствата относно приложението на аутсорсинга в корпоративното управление, като са формулирани конкретни изводи.

Във втора глава „Приложение на аутсорсинга на информационни технологии в България“, авторът изследва факторите, които влияят върху адекватното приложение на аутсорсинга, както и факторите в отношенията между участниците в процеса на аутсорсинг на ИТ дейности. Детайлно са анализирани корелациите (взаимовръзките) между двата вида участници в процеса „клиент – доставчик“, през призмата на зависимостта им от заобикалящата ги организационна, социална, правно-нормативна и икономическа среда. Наред с това са идентифицирани специфичните проблеми и рискове, с които се сблъскват българските организации при аутсорсинга на ИТ дейности. На базата на теориите за Трансакционните разходи, Ключовите компетенции и Концепцията за допълнителните активи са формулирани 6 (шест) предположения за равнището на прилагане на аутсорсинга на информационни технологии в България. Накрая на втора глава, както и на първа глава, са направени съответните изводи.

В трета глава „Изследване на процеса на аутсорсинг на ИТ дейности в България“, докторантът апробира предложената методология, като разработва собствена комплексна *Методика за оптимално провеждане*

на процеса на аутсорсинг на информационни технологии в организациите. Аprobацията се извършва на два етапа - експертна оценка, чрез която се оценява валидността и приложимостта на методиката и аprobация, чрез емпирично проучване в три организации, специализирани в областта на ИТ аутсорсинга. На тази база са изведени и анализирани основните закономерности между обобщаващите индикатори. В процеса на изследването са идентифицирани 14 ключови проблема при управлението на аутсорсинга на ИТ дейности, които се проявяват в различна степен според нивото (равнището) на аутсорсинг. Изведени са 5 адекватни инструмента за повишаване на доверието на гражданите при аутсорсинга на ИТ функции. Докторантът формулира 12 хипотези за формиране на потенциални рискове, които съществуват пред ръководителите на българските организации по отношение на изнасянето на ИТ процеси/дейности, както и влиянието, което те оказват върху дейността на организациите.

4. Оценка на научните и научно-приложни приноси

- Дисертационният труд е едно актуално и напълно завършено научно изследване, с оригинална **авторска методика** и получени конкретни научни и научно-приложни резултати;
- **Научен принос** е обогатяването на теоретичното „ядро“ знание по широк спектър от въпроси, свързани с термина „аутсорсинг“, чрез изследване и идентифициране на важните фактори на среда, както и специфичните проблеми и рискове, асоциирани с ИТ аутсорсинга;
- **Научен принос** е направеният научно обоснован и детайлен анализ на теориите за Трансакционните разходи, Ключовите компетенции и Концепцията за допълнителните активи, като на тази база са формулирани 6 (шест) предположения за степента на прилагане на аутсорсинга на информационни технологии в България
- Третият **научен принос** е предложеният и реализиран нов подход в оптималното провеждане на аутсорсинг на информационни технологии, чрез изследване на трите заинтересовани страни - клиенти на аутсорсинга, доставчик на аутсорсинг услугата и клиент на клиента на аутсорсинг услугата с оглед холистично оценяване на потенциалните рискове на целия процес и повишаване на неговата ефективност и ефикасност.
- **Научно-приложен принос** е идентифицирането на **ключовите рискове и проблеми** при прилагането на аутсорсинга на базата на проведеното анкетно проучване (в периода януари 2019 – януари

2020 г.) сред 32 броя избрани организации, които възлагат извършването на ИТ дейности на свои контрагенти, 5 броя организации, които съгласно българското законодателство извършват легална дейност по аутсорсинг на ИТ услуги в България и 50 броя физически лица. На основата на структурирани интервюта и анкети сред заинтересованите страни (клиенти, доставчици и клиенти на клиентите) са изведени основните акценти, релевантни към процеса на внедряване на аутсорсинг на ИТ.

- Съществен **научно-приложен принос** е проектираният **модел за ефективно планиране и управление** на аутсорсинга в организациите и разработената и приложена от автора **оригинална комплексна „МЕТОДИКА** за оптимално провеждане на процеса на аутсорсинг на информационни технологии в българските организации”, която е успешно апробирана и валидирана в реални високотехнологични организации;
- Другият научно-приложен принос е проведеното от докторанта холистично проучване на секторите от националната икономика, чрез което по категоричен начин е доказано сериозното навлизане на аутсорсинга в практиката на бизнес организациите от ИТ сектора и необходимостта от структуриран подход при неговото прилагане.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

Докторантът е приложил към дисертационния труд **пет публикации** в рецензирани издания. Те са непосредствен резултат от негови участия в международни научни и приложни конференции. Публикациите са по темата на дисертационния труд, отразяват конкретни аспекти на изследователската работа на докторанта и осигуряват необходимата публичност.

6. Оценка на автореферата

Авторефератът отразява съдържанието на дисертационния труд. Той съдържа необходимата информация и съществените неща от проведеното изследване. В него коректно и цялостно е представен дисертационния труд, основните изводи и резултати и научните и научно-приложните приноси.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

В перспектива да се публикува под формата на монография дисертационното изследване. Препоръчвам на докторанта при възможност

да апробира и валидира в бъдеще своята *Методика за оптимално провеждане на процеса на аутсорсинг* и в други икономически сектори.

8. Заключение

Представеният дисертационен труд показва, че авторът притежава задълбочени знания в изследваната от него проблематика. Темата на дисертационния труд е актуална и значима в научен и практико-приложен аспект. Дисертацията е напълно завършено научно и практико-приложно изследване, което отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав, Правилника за неговото приложение и Правилника за учебната дейност на ХТМУ за присъждане на образователна и научна степен „доктор“. В своето изследване докторантът показва, че притежава възможности за провеждане на самостоятелно научно изследване и получаване на конкретни научни и научно-приложни резултати и приноси.

Всичко това ми дава основание да дам **положителна оценка на дисертационния труд** и да предложа на уважаемите членове на научното жури да вземат решение за **присъждане на образователната и научна степен „доктор“ на Веселин Симов Никифоров** по научната специалност „Икономика и управление“ в професионално направление 3.8. Икономика.

14.12.2020 г.
София

Подпис: .....
доц. д-р Кр.Хаджиев